

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO TEISĖJOS DANUTĖS JOČIENĖS ATSKIROJI NUOMONĖ DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIO TEISMO 2021 M. BALANDŽIO 19 D. NUTARIMO NR. KT59-N5/2021 DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ RINKIMŲ ĮSTATYMO NUOSTATŲ, SUSIJUSIŲ SU SAVIVALDYBIŲ MERŲ RINKIMAIS IR ĮGALIOJIMAIS, ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2021 m. balandžio 19 d.

Vilnius

1. Nesutinku su gerbiamo Konstitucinio Teismo daugumos šiame Konstitucinio Teismo Nutarime (toliau – ir Nutarimas) konstatuota principine pozicija, kad savivaldybių merų tiesioginiai rinkimai (arba tai, kad meras renkamas pagal absoliučios daugumos rinkimų sistemą vienoje vienmandatėje rinkimų apygardoje pagal, atitinkamai, šioje byloje ginčijamą ir su juo susijusį teisinį reguliavimą), tol, kol tokia galimybė nenustatyta Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – Konstitucija) 119 straipsnyje, prieštarauja Konstitucijai. Manau, kad šiame Nutarime nėra konstatuota (nurodyta) jokių objektyvių, konstituciškai pateisinamų (itin svarbių) aplinkybių, kurios pagrįstų tokią Konstitucinio Teismo principinę išvadą bei taip pat objektyviai, pagal Konstituciją, pagrįstų būtinumą savivaldybių merų rinkimus *expressis verbis* nustatyti Konstitucijos 119 straipsnyje. Mano nuomone, sistemiškai aiškinant visas konstitucines vertybes – konstitucines rinkimų teisę reglamentuojančias nuostatas, Konstitucijos 119 straipsnį, *inter alia* jos 3 dalį, pagal kurią savivaldos institucijų organizavimo ir veiklos tvarką nustato įstatymas, konstitucinį atstovaujamosios demokratijos principą, kuris yra itin svarbus vietos savivaldoje, ir pan., - galima objektyviai pagal Konstituciją pateisinti ginčijamame teisiniame reguliavime, aiškinant jį kartu su šiame Nutarime aptartu susijusiu teisiniu reguliavimu, nustatytą savivaldybių merų tiesioginių rinkimų būdą nereikalaujant Konstitucijos keitimo. Pažymėtina ir tai, kad Konstitucijos stabilumas yra itin svarbi konstitucinė vertybė, kuri pagal tą pačią Konstituciją turi būti itin saugoma. Todėl būtini itin svarbūs, konstituciškai objektyviai pateisinami argumentai, kurie turėtų (galėtų) lemti Konstitucijos keitimą. Tokių svarių argumentų šioje byloje aš pasigendau.
2. Sutinku, kad šioje konstitucinės justicijos byloje plačiai naudojamas politinių atstovaujamųjų institucijų nario mandato (statuso) lygybės principas, kuris suponuoja lygias atitinkamų institucijų narių teises ir pareigas, yra, be jokios abejonės, itin svarbus, fundamentalus konstitucinis principas. Tačiau šioje byloje reiktų kelti dvejopo pobūdžio klausimą - pirma, ar

šis principas yra absoliutus, nuo kurio nukrypti negalima jokiais išimtiniais atvejais, t. y. ar neįmanoma rasti pagal Konstituciją objektyviai pateisinamų aplinkybių, kurios galėtų pateisinti, pavyzdžiui, savivaldybių merų išskirtinį statusą. Antra, net jei ir neįmanoma rasti savivaldybių merų statuso išskirtinumą pateisinančių konstitucinių aplinkybių, vis dėlto, šioje konstitucinės justicijos byloje nurodyti nukrypimai savivaldoje nuo minėto politinių atstovaujamųjų institucijų narių mandato (statuso) lygybės principo, mano supratimu, negali būti traktuojami kaip pagrindas Konstitucijos 119 straipsnio keitimui. Todėl visiškai sutikdama su gerbiamo Konstitucinio Teismo daugumos pozicija, kad ginčijamas ir su juo susijęs teisinis reguliavimas yra itin problematiškas, neaiškus merui suteikiamų įgaliojimų prasme, o taip pat ir minėto savivaldybės tarybos narių ir savivaldybių merų lygybės principo kontekste, todėl tobulintinas, vis dėlto, manau, kad toks teisinio reguliavimo, susijusio su savivaldybių merų funkcijomis ir įgaliojimais, netobulumas nei nukrypimai nuo minėto politinių atstovaujamųjų institucijų narių mandato (statuso) lygybės principo, nėra pagrindas konstatuoti Konstitucijos 119 straipsnio keitimo būtinybę, o gali būti koreguojami tobulinant ginčijamą ir su juo susijusį teisinį reguliavimą.

3. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste taip pat galima kelti klausimą, ar buvo konstituciškai pagrįsta plėsti Tyrimo ribas šioje byloje svarstant, mano supratimu, ne tiesiogiai su šia byla susijusius klausimus, kaip antai, balsavimo savivaldybių taryboje aspektus, mero ir jo pavaduotojo pilietybės klausimus, kurie, be jokios abejonės, yra aktualūs, tačiau jie galėjo būti konstitucinio nagrinėjimo objektu kitose konstitucinės justicijos bylose.
4. Dėl šio Konstitucinio Teismo Nutarimo oficialaus paskelbimo pasekmių. Sutinku, kad šioje konstitucinės justicijos byloje yra būtina atidėti šio Nutarimo oficialaus paskelbimo datą dėl galimo teisinio reguliavimo vakuumo susidarymo, tačiau gana ilgo šio Nutarimo oficialaus paskelbimo atidėjimas, vis dėlto, Konstitucijos prasme kelia itin reikšmingą klausimą, ar pagal Konstituciją yra galimas tokio konstitucinio neteisėtumo (nelegitimumo) situacijos įteisėjimas dar tam tikrą laiką, leidžiant šiuo laikotarpiu kilti pasekmėms iš teisinio reguliavimo, kuris šioje byloje pripažintas prieštaraujančiu Konstitucijai.

Konstitucinio Teismo teisėja

Danutė Jočienė